

Főszerkesztő:
Dr. Olosz László
Felügyelő:
Marizy
Lapfőnök:
COR
Lapkiadó:
Lapkia

DÉLI HIRLAP

A tímezőrtől li tör-
vényesék 1937. sz. 83.
(Dos. No. 934/1938)
Alapította:
Dr. VUCHETICH
ENDRE
és **Dr. VARNAY**
ELEMÉR

Ziarul Comunistii Maghiare din România ■ A Romániai Magyar Népközösség lapja

nemzetközi közvélemény figyel-
me továbbra is Olaszországra
irányul, ahonnan egyre több oly
atés érkezik, mely a szövetségesek
adásának küszöbönállására céloz.
Olasz lapok nyíltan feltárják a hely-
zet. Elénk találgatások folynak a tá-
s valószínű első célpontjáról: Vaj-
Rodosz szigetén. Szicíliában vagy
rdiniában kísérik meg a partraszá-
? — kérdezi több olasz lap. A
Kholms Tidningen című svéd lap
ai tudósítója megállapítja, hogy
vetlenül küszöbönállónak lehet je-
teni az Olaszország ellen irányuló
ziós kísérletet. „A fasiszta párt fő-
ára legutóbbi beszédében őszintén
arta ezt a tényt. „Az ellenség az
emi-félszigetet választotta a tör-
lem egyik lehetséges támadá-
s helyéül.” A svéd lap meg-
íti azokat a jelentéseket, melyek
zo ország közelében történő nagyará-
erőösszevonásról adnak hírt: erős
hajó-egységeket, különleges part-
állási járművek százait, bombave-
és vadászrepülőket emreli vonták ősz-
vad olasz félszigettel szemben lévő in-
ós kikötőkben. A délolaszországi
osok ellen intézett bombatámadások
zt látszanak bizonyítani, hogy a
y támadás nem várta magára so-
g. A svéd lap római tudósítása így
zódik be: „Rómában hangsúlyoz-
gy minden intézkedést megtet-
arra az esetre, hogy ha az angolsz-
nak sikerülne is partraszállaniok,
tudjanak Olaszország belsejébe
mlni.”

Mac Arthur amerikai tábornok esa-
ajának a Csendes-óceán délnyugati
én indított támadása nagy meglepe-
keltett Londonban. Erre a táma-
ra ugyanis oly pillanatban került
amikor a világ közvéleményének
elme Európára irányul. Valószínű-
tartják, hogy Mac Arthur jelentős
sítéseket kapott. Tokió a Salamon-
etek körzetében folyó harcokról
ó jelentéseiben megállapítja, hogy
angolszászok hatalmát a tulerővel
dtek meg a partraszállást Rendova
jetén. A japán védőrség szivós ellen-
st fejt ki a tulerővel szemben. A
án hadijelentés kiemeli a flotta és
erő erős elhárító tevékenységét eb-
a körzetben. Hat angolszász hadi-
ót elsüllyesztettek.

Partraszállási tervek
rdekes fejtegetést ismertet az an-
szás partraszállási tervekre vonat-
óan a Nemzetközi Sajtótudósító
lk legutóbbi berlini jelentése.
t m ar altábornagy, a berlini rádió
magyarozója azzal a kérdéssel foglal-
ott, hol lehet az angolok és ameri-
kai európai partraszállási kísérleteire
mitani. Dittmar altábornagy ismertet
az angolok hadászati elgondolásait az
és a mostani világháboruban és rá-
tett arra, hogy 1939-40-ben a brit
edíciós hadsereg mindenkor egy fő
é tartott szem előtt: biztosítani az
zekötötést a hajóhaddal és a kiindu-
támaszpontokkal, illetve kikötőkkel,
gy minden esetben meglegyen a víz-
vonulás lehetősége. Ennek a szem-
ntnak — a német katonai hírmegya-
ó megállapítása szerint — minden
s szempontot alárendeltek. még ak-
is, ha ez az eljárás veszélyeztette a
tviselés összérdekeit. Párát is emlit
tmar altábornagy: az 1941 évi bal-
ni hadjárat során az angolok a víz-
vonulás biztosítására habozás nélkül

A kubáni hidfőnél Erős elhárító tűzben összeomlottak a Szovjet előretörései

„Közvetlenül küszöbönállónak tekinthető az Olaszország ellen irányuló inváziós kísérlet” - jelenti Rómából egy svéd lap — Palermóban bombatalálat érte a királyi palotát — Sikorszki Kairóban Martinique szigete ismét napirenden

Szivós a japán védelem Rendova szigetén

felrobbantották a hidakat, jöllehet ezek előtt még súlyos harcokban állottak a görögök.

Dittmar altábornagy véleménye

— Meglehetősen bizonyossággal feltételezhetjük — folytatta Dittmar altábornagy — hogy az angolok szeme előtt ma is ilyenfajta hadviselés lebeg és ezzel a sztratégiaiával próbálják megvívni a harcot az „európa várért.” Az Atlanti-óceán európai partvidéke a brit szigetország közvetlen szomszédságában terül el, de hatalmas német erődítmények ágyúinak védelme alatt áll. Sokkal eszaktóbb tehát a szövetségesek számára a Földközi-tenger európai partvidéke, amely erősen töredezett és messze kinyúlik dél felé. Lehetséges, hogy a Földközi-tenger szigeteit szándékoznak felhasználni létrafalként a szárazföld megostromlásához.

— A partraszállás előfeltétele természetesen a tenger tökéletes uralása, amit manapság sokkal nehezebb kiharcolni és fenntartani, mint régen. Ma közbeszólnak a tengeraltjárók és egyéb harci eszközök is, így különösen a tengerpart előterében és a Földközi-tenger szűk szorosáiban. A tengeri fölényben manapság különben is hozzátartozik az uralom kivívása a légi térben is. A berlini rádió katonai hírmagyarozója ezekhez a megállapításokhoz hozzáfüzi, hogy a szállítási lehetőségek a szárazföldön kétségtelenül előnyösebbek s megkönnyítik a védelmet.

— A helyzet azonban nagy vonalában is egészen más most, mint volt az első világháboruban, — hangoztatja Dittmar. — Az angolszászok számára nem adódának ma kedvező előfeltételek olyan területen sem, amelynek népei azelőtt szövetségeseknek számítottak.

Ezzel a megállapítással a német katonai szakértő nyilván arra céloz, hogy a megszállt területek a tengely éber ellenőrzése alatt állanak. „Az angolszászoknak tehát — így foglalja össze véleményét Dittmar altábornagy — maguknak kellene viselniük a harc minden terhé s nem kecségethetik őket többé az a reményesség, hogy a sikert aránylag kevés saját vérreladoztalt tudják majd kivívni.”

„Nagy harcok előtt”

Európa megrohanása nehézségeinek megítélésében angolszász részről is figyelemreméltó nyilatkozatok hangoztak el. Emlékeztet, hogy néhány nappal ezelőtt George C. Marshall tábornok, amerikai vezérkar főnök kijelentette: „A tengeri haderők vállalkozása mindig nagy kockázattal jár. Nagy harcok előtt állunk. Még ki kell állnunk a próbát, hogyan tudjuk elviselni a veszteségeket, melyek a háboruban elkerülhetetlenek.” Churchill brit miniszterelnök szintén „súlyos harcok” küszöbönállásáról beszélt e héten az alsóházban.

„Idegháború”

Lidell Hart, az ismert angol katonai szakértő a *Daily Mail* hasábjain a meg erősített Európá ellen indítandó támadás nehézségeivel foglalkozik. Bevezetőül rámutat a növekvő türelmetlenségre, amely Angliában és az Egyesült Államokban uralkodik a további hadműveletekre, illetve, tekintve, hogy egyik hét a másik után mullik el eseménytelenül és nem sokára a nyár derekán vagyunk. Ez a türelmetlenség is „idegháború” jelenség. „Mindenkinek tisztában kell lennie azzal — írja Hart, — hogy az Európa elleni támadás alapvető feltételei idővel teljesen megváltoz-

nak mind hadászati, mind iklaktam szempontból.”

Az utánpótlás kérdése

A *Nemzetközi Sajtótudósító* londoni jelentése Hart egyik érdekes megállapítását szóról szóra idézi: „Nem lesz többé az az előnyünk, hogy olyan ellenséggel találjuk magunkat szemben, amelynek idegen területen kell harcolnia, ellátó támaszpontjaitól elszigetelve. Ellenkezőleg: éppen fordított helyzetbe kerülünk, mint Észak-Afrikában, Amig ugyanis eddig az ellenfél légi- és vízuton volj kénytelen gondoskodni idegen területen álló csapatainak utánpótlásáról, a jövőben mi kerülünk ily feladat elé.”

— Az angol katonai szakíró — akinek az invázióra vonatkozó fejtegetéseiről a DNE, genfi tudósítása nyomán háborus jelentéseinkben is beszámolunk — azon a véleményen van, hogy „ha a szövetségesek számára talán kedvező is lesz az a körülmény, hogy esetleg meglepetésszerűen szállnak partra Európa valamelyik pontján — Franciaországban, az Adria partján, Szicíliában vagy másutt — a német hadseregek mozgékonyaságát nem szabad lebecsülni. Azok az inváziós területek, amelyeket a szövetségesek partraszállásuk után vadászrepülőekkel megvédhetnek, nagyon korlátozott kiterjedésűek.”

Ami az olvasót Lidell Hart fejtegetéseiben különösképpen meglebi, az annak bevallása, hogy a szövetségesek táborában némi türelmetlenség mutatkozik az invázió késlekedése miatt. Az „idegháború”, ugy látszik, nem komplikációnmentes fegyver; kezd ingerültséget okozni azok között is, akik a partraszállási műveletek megkezdését óhajlják. (—r)

Jelentéseink a harcterekről

Sikeres tisztogató harcok a keleti arcvonal középső szakaszának mögöttes területein

Berlin. A német vezéri főhadiszállás legújabb jelentése szerint a keleti harctereken a kubáni hidfőnél az ellenséges előretörések az elhárító tüzeles folytatás összeomlottak. Dorogobus térségben több helyi jelentőségű ellenséges támadást visszautasítottak és a szovjet csapatokat — miután azok több száz halottat és foglyot vesztek — kiindulási állásaikba visszavetettek.

A középső frontszakasz mögöttes területén SS-alakulatok és rendőrségi kötelékek, melyeket a hadsereg egységei és a légierő kötelékei is támogattak, egy nagyobb tisztogatósi műveletet sikeresen befejeztek. Háromszázötven kiserődöt felrobbantottak és 194 megerősített bandafészket elfoglaltak. A partizánok számos halottat és nagymennyiségű fegyvert és

egyéb anyagot vesztek. Több angol vadászbombázó repülőnek egy német hajókaraván ellen Hoock von Holland előtt intézett támadásánál a német biztosító repülőök és a szállítóhajók fedélzeti tüzeisége 7 ellenséges repülőgépet lelött. Egy német

hajó bombatalálat következtében megsérült. A megszállott nyugati területek partvidéke fölött német vadászrepülőgépek tegnap 4 további ellenséges repülőgépet semmisítettek meg.

Az olasz hadijelentés

Róma. (Stefani). Az 1133-ik olasz hadijelentés: A péntek esti virradó éjtszaka az ellenséges légierő újból támadta Palermo városát. A bombázás során több épületet, köztük a királyi palotát is találat érte. A lakosság veszteségeit még nem állapították meg. A légvédelmi ütetek négy ellenséges repülőgépet semmisítettek meg. Kisebb jelentőségű légi támadás érte Ca-

tania és Cagliari városát. Catania fölött a légvédelmi ágyúk egy ellenséges repülőgépet leltek. Német vadászrepülőök az ellenséges repülőgépeket vívott légiharcban két Spitfire mintájú gépet elpusztítottak Malta-szigete felett, a két gép a tengerbe zuhant. A hadijelentés ligésítéséről közli, hogy a Palermo városát június 30-án ért légitámadásnak 74 halálos és 223 sebesült áldozata volt.

Az európai invázió nehézségeiről ír a Daily Mail katonai szakértője

Gené. (DNB.) A londoni Daily Mail című lap katonai cikkírója, Liddel Hart legutóbbi cikkében felhívja az angolok figyelmét azokra a nehézségekre, amelyekkel az európai invázió jár. A cikkíró hangsúlyozza, hogy az invázió halogatása éppen olyan veszélyes, mint a rosszul előkészített megrohanás.

Liddel Hart cikke utal arra, hogy a szövetségeseknek a második európai arcvonalra vonatkozó régebbi terveinek megvalósítása azért szenved halasztást, mert a végrehajtáshoz alapos előkészületek szükségesek. Angliában csak nemrégén jöttek rá arra, hogy az invázió előkészítése igen komoly tevékenységet igényel. Maga a közvélemény is lassan-assan meggyőződik arról, hogy a szövetségesek előtt álló probléma jelenleg sokkal nagyobb nehézséget okoz, mint kezdeti állapotában.

Ezzel kapcsolatosan a Daily Mail cikkírója megállapítja, hogy Anglia közvéleménye felette túlzó elképzeléseket táplál a szövetségesek rendelkezésére álló és az európai szárazföld ellen felhasználható erők nagysága tekintetében. Az angoloknak sokszor mondták, — folytatja a cikk, — hogy a háboru megnyeréséhez a legnagyobb ütőkártya a támadás. Ez különösen az 1940. évi drámai német offenzíva nyomán hódított teret magának a szigetországban. Az offenzíva azonban nem mindig a leghatásosabb kártya, s ezt az angoloknak és amerikaiaknak tudniuk kell — írja Hart. Egyik hadviselő félnek sem kell olyan hosszú és nehéz utat megtennie, mint amilyen a szövetségesek előtt áll, s amelynek megtételére maguk és a világ előtt ígéretet tettek, hogy az ellenséget „feltétel nélküli megadásra” kényszerítsék. Azokkal az erős állásokkal szemben, amelyek az ellenségnek Európában vannak, nehéz lesz az ígéretet a közeli jövőben valóra váltani — jegyzi meg az angol cikkíró.

Meg kell mondanunk, — fejeződik be a cikk, — hogy az ellenség látható előkészületeket tesz arra nézve, hogy annak a feladatnak a végrehajtása, amelyet a szövetségesek maguk elé tűztek, minél nehezebb legyen s erői elhasználódjanak. A szövetségesek részére legmegfelelőbb, ha a védelmi problémák

Gayda: „Olaszországnak meg kell tartani helyét ebben a háborúban“

Róma, Virginio Gayda, a Giornale d'Italia hasábjain hosszú cikkben foglalkozik a Róma bombázásáról szóló angol fenyegetésekkel és általában a légítámadásokkal. Megállapítja, hogy az olasz nép megingathatatlannal ellenáll minden fenyegetésnek és bombázásnak. Olaszországnak meg kell tartania helyét ebben a háborúban a végős győzelemig és meg kell védenie azokat az érdekeket, amelyek megilletik.

Gayda ezután több pontban összefoglalja álláspontját az ellenség támadásokkal szemben. Olaszország — mondotta — átmenetileg elvesztette afrikai területeit, mint ahogyan a múlt világháborúban is elvesztette átmenetileg a velencei tartomány egyes részeit. Franciaország és Belgium saját nemzeti területének egy részét veszítette el, de az olasz

Kemény elhárító harcokban állanak a japánok Rendova szigeténél

Tokió. (DNB.) A japán főhadiszállásról jelentik, hogy a Salamon szigetcsoporthoz tartozó Rendova szigetén végrehajtott amerikai partraszállás első két napján a japánok 1 cirkálóval, 4 nagyobb és 1 kisebb rombolót elsüllyesztettek. Súlyosan megsebesítettek 1 rombolót és 1 nagyobb szállítóhajót. A japánok 77 ellenséges gépet lelőttek saját veszteségük 31 repülőgép volt.

A japán sajtó ismerteti azokat a nehézségeket, amelyekkel a japánoknak

megoldására is új eszközöket és módszereket használnak.

REPULÓTÁMADÁS ATHÉN KÖRNYÉKEN

Athén. Északamerikai repülőgépek támadást intéztek egy Athénhez közelfekvő földhely ellen, amely tele volt üdülőkkel. A támadásnak 38 halálos áldozata volt, köztük Farradis görög hercegnő. A támadásnak ezenkívül 60 sebesült áldozata is van, köztük sok nő és gyermek.

ANTONESCŰ MIHAI HELYETT MINISZTERELNÖK KIHALLGATTA SA XII. PIUS PÁPÁNÁL. A Dacia mű timisoarai-temesvári lap Bucurestől nyert értesülés alapján közli, hogy a vatikánvárosi jelentés szerint Antone Mihai helyettes miniszterelnök, csütörtökön érkezett az olasz fővárosba, pénteken délelőtt kihallgatáson vett részt a pápánál.

DE VALERA UJBÓL MINISZTERELNÖK. (Dublin). De Valera eddigi miniszterelnököt 67 szavattal 30 ellenében újból megválasztották Írország miniszterelnökévé.

AZ OLASZ URALKODÓ LIVORNOBAN. (Róma). Viktor Emánuel olasz király és császár csütörtökön Livornóba érkezett, ahol megtekintette az ottani városnegyedeket, amelyeket az utóbbi ellenséges terror-támadás súlyosan érintett. A lakosság meleg rokonszenv-tüntetéssel ünnepelte az uralkodót. (Rador).

MONTEVIDEO KIKÖTŐJÉT ZÁRTÁK A FORGALOM ELŐL. (Montevideo). A brit hírszolgálat az amerikai rádióállomás híradását közölte, amely szerint az uruguayi Montevideo kikötőjét ciklon megrongálta. A ronszág intézkedéssel a forgalom elől zárták. (DNB.)

LEMONDOTT A BRANNIK BOLGÁR IFJUSÁGI SZERVEZET VEZETŐJE. (Szófia). A Brannik bolgár ifjúsági szervezet vezetője, Kletchkoff lemondott tisztségéről. Utódjává Karvanoff szófiai kereskedelmi iskolai igazgatót nevezték ki. (DNB.)

FÖLDRENGÉS TOKIÓBAN. (Tokió). A japán fővárosban az elmúlt napokban földrengés volt. A város alsó részében fekvő nagy épületeket több helyen egy perccel át rázkódtatta a földrengés. A rengések jelentős károkat okoztak. A tokiói földrengés kutató intézet közleménye szerint a mozgások középpontja Shimitsuma helység környékén volt. (DNB.)

VASGYŰJTÉS A KELETI ARCVONALON. (Berlin). Az utóbbi hetekben a keleti arcvonalon végzett vasgyűjtés során csupán egy hadtest vonalán háromezer tonna ólvasztavas gyűjtöttek össze és irányították Németországba. A gyűjtött anyagot a Német kőművesek szövetsége javarészt elpusztított szovjet harcokból származó károkat javítja. (Rador).

RÖVIDZÁRLAT TÜZET OKOZOTT EGY SPANYOLORSZÁGI VÁROSBA. (Santander.) Szerdán este a Santander melletti magasfeszültségű villanyvezetékben keletkezett rövidzárlat először robbanást, majd tüzet okozott. A tüzet megrongálta a város villany-fejlesztője, úgyhogy Santander három órára leállt az villany nélkül állott. A tűznagy nehézséggel tudták csak eloltani. A szerencsétlenség alkalmával egy munkás meghalt, több megsebesült. (Rador.)

LÁNYOK MINT ÉPÍTÉSI RAJZOLÓK. (Berlin). Nők egyre nagyobb számban térnek rá olyan pályákra, amelyeken eddig kizárólag férfiak működtek. Így újabban az építészeti mérésekben több lány vesznek fel, hogy azokat építési rajzolókká kiképezzék. Kiderült, hogy ezek a lányok ebben a szakmában éppen olyan ügyességet képesek elsajátítani, mint a fiatalemberek. (Rador.)

A politikai arcvonal

A vérontást elkerülendő, Robert tengernagy hajlandó Martinique átadására

New York. (Europapress). Washingtonból származó hírek szerint Martinique szigete kész a megadásra. Robert tengernagy, a sziget francia főbiztosa — mint egy martiniquei rádiójelentésből kitűnik — arra kérte az Egyesült Államok kormányát, küldjön megbízottat a szigetre, a szükséges tárgyalások céljából.

Robert tengernagy a sziget átadását Giraud és De Gaulle tábornokoknak két feltételhez kötötte:

1) Az Egyesült Államok ismételjék meg nyilatkozatukat, mely szerint szavatolják a francia felségjog érvényesítését Martinique szigeten.

2) A washingtoni kormány adjon biztosítékokat arra vonatkozóan, hogy a szigetet nem szállnak partra amerikai csapatok.

A fentieket a martiniquei rádió a lakossághoz intézett felhívásban közölte. Robert tengernagy ezzel indokolta a lényegét, hogy el akarja kerülni a vérontást.

VICHY DÖNTŐ ESEMÉNYEKKEL SZÁMOL

Vichy. (Havas-OFI). A legrövidebb időn belül döntő eseményekre számolnak Martinique-sziget helyzetét illetően. Az a vélemény, hogy a sziget az angol-amerikai nyomásnak már nem tud sokáig ellentállani.

ELHALASZTOTTAK GIRAUD AMERIKAI LÁTOGATÁSÁT

Amszterdam. (DNB). A brit hírközlő szolgálat értesülése szerint Giraud tábornok tervbevett északamerikai látogatását meghatározatlan időre elhalasztották.

ELÉNK DIPLOMACIAI TEVÉKENYSÉG KAIROBAN

Róma. (Transkontinent Press). Kairóban meglepően élénk politikai és diplomáciai

tevékenység észlelhető. Montgomery brit tábornok Faruk királynál tett látogatást, ezt követően pedig a brit hadügyminiszter jelent meg. Lampon angol nagykövet kíséretében, kihallgatáson az egyiptomi uralkodónál.

A többi között híre jár, hogy Sikorszki tábornok, a lengyel emigráns kormány miniszterelnöke is — Beyruthból jövet — Kairóba érkezett.

LIBANONBAN MEGHOSSZABBITOTTAZ AZ OSTROMÁLLAPOTOT

Ankara. (Stefani). Beyruthból jelentik, hogy Libanonban az ostromállapotot tíz nappal meghosszabbították. Több új rendszabályt léptettek életbe a forgalom korlátozását illetően is, az elcsőtítés idejét pedig egy órával meghosszabbították.

Változás a távolkeleti szovjet haderők vezetésében

Tokió. (Europapress.) A távolkeleti szovjet haderők új főparancsnokává Burakev Maxim tábornokot, volt berlini szovjet katonai atását nevezték ki. Az eddigi főparancsnok, Apanasenko tábornok leváltását nem indokolták meg.

A JAPÁN NAGYKÖVET MOSZKVA-BAN MARAD

Tokió. (Rador.) A Domej japán hírgyűjtőszervezet értesülése szerint Szato, Japán szovjetországi nagykövete és Morishima japán meghatalmazott miniszter egy ideig még Moszkvában marad.

szabították.

UJABB TERÜLETEKET NYILVÁNTOTTAK HADIÖVEZETNEK

Mersina. (Rador). A DNB a Nemzetközi Sajtótudósító alábbi jelentését ismerteti:

A legújabb rendeletek értelmében Damaszkusz, Amman és Mekka vidékét és a környező pusztaságot is katonai övezetnek nyilvánították. Ilyenformán Szaudi-Arábiában lezárták azokat az utakat is, amelyek Szíriából és Palesztinából Mekkába vezetnek.

Ankara. Török lapértesülések szerint a Vörös-tenger mentén Mekkába vezető utakat lezárták. Mekkába a zarándokok csak zárt gépkocsioszlopokban mehetnek.

Ugyanezeker közlik, hogy Takeuchi, a moszkvai japán nagykövetség főtitkára repülőgépen Kujbisevbe utazott s néhány nap múlva tér vissza onnan Moszkvába.

A SANGHAI NEMZETKÖZI ENGEDMÉNYES TERÜLET ÁTADÁSA

Tokió. (Rador.) A japán kormány és a kínai nemzeti kormány között meg egyezés jött létre, mely szerint a sanghaji nemzetközi engedményes terület valamennyi adminisztrációs jogát augusztus 1-től kezdve minden ellenszolgáltatás nélkül visszaadják a nemzeti kínai kormánynak.

URANIA vidonság-filmszínház, Arad Tel: 12-32

Ma és a következő napokon: **„Szertefoszlott álmok”** HERTA FEILER bájos és teblincselő filmje, Heinz Rühmann rendezése

3, 5, 7, 9. ONC híradó! Minden jegy után „Inyenes” szavazati szelvényt adunk! „Star”-verseny!

t a hadban álló Itálián

— UTINAPLÓ —
3. Pastor Angelicus

Róma világtalan szürkeségében, a látatlan világ felett egyetlen csillag krázik töretlen fényel: az ősi szentgy, a Vaticanus fehér fejedelmének illaga. A lelkek fejedelme is láthatatlan, csak a falakon belül suhan végig mértaláros, sudár alakja, hogy vigaszt áldást osztogasson fáradt és szomorú gyermekeinek. Az ő sziklája keményenja a vihart: a béke és munka szigete apokaliptikus tüzek tombolásában. A tükánban nimesenek homokzsákok és szkafalak: az Isten városa nem szorul di védelemre. Rómának minden muma zárva, a művészet kínesei sötét öcékbe menekültek: a Vatikán pedig kapukkal várja a szépségekre szoms lelkeket. Óriás jelentőségű jelképes agatartás ez, a krisztusi „Nolite time” legszebb diadala.

És egyuttal igazi diadala XII. Pius pának is. Ezekben az embertelenül héz időkben, a történelem szörnyű drában, éppen az ő emberfeletti munja és szárnyaló szelleme fejezi ki legvebben az Egyház örökkévalóságát és áldarságát, éppen az ő sugárzó értelme álta meg a megteveszthetetlen kriszi magatartásnak azt a mértékét és ódját, melynek isteni „Quos ego”-ja ten-nyomon mégis csak megtorpanítja nekivadult emberi óstönköket.

Karácsonyi rádiószózata — ezt miniki tudja és érzi — minden „világne” programnál biztosabb alapja a boru vajadásából keservesen megéleto új világnak.

A láthatatlan Itália utasa előtt itt a utkiánban, Szent Péter lábainál, messi triontok tarúlnak meg. Még nem veett el a minden. A középkor azt mondta: nig áll a Colosseum, all Róma, amig Róma, áll a világ. Az emberiség indinkább ráeszmél, hogy ezt a hagyányos mondatást így kell módosítani: amig áll a San Pietro, áll a világ!

Íszen a San Pietro maga egy egész ág: évezredek nyugszanak alatta, elmetett évezredek, eljövendő évezredek nyosolnak fölötte, rózsaszín remek ködfelhőben: és a Vatikán ott áll ult és jövő messyéjén, rendíthetetlen ramis, titkok palástjába burkoltan, azt is XII. Pius bator és szárnyaló elleme cselekedte, hogy megnyitotta a gészek csákányai előtt a Vatikán és a San Pietro földalatti rétegeit. A „földatti San Pietro” mindeddig valóságos bu volt: az egyházi hatóságok soham engedték meg az egykori Vaticanus földjének megbolygatását. Most végre egyült a föld és vallott. Ha már a Via ppia meután a San Sebastiano-templom katakomba ásátásai a napnál világobban vallottak Szent Péter és Szent í római vértanúnaga és eltemetése ellett, most a San Pietro földalatti tití ráütötték a hitelenség pecsétjét erre vallomásra. Enrico Josi, a pápai egyem tanára, a keresztény archeologiai gymestere, csodálatos pogány keresztny sirokat tárt fel a San Pietro alatt, kivészi domborműveket, stukkókat és stményeket, értékes feliratokat és köztlenül Szent Péter sirja közelében ott álta minden kor és minden nemzet széd, ami világosan bizonyítja, hogy a z adakok át rengeteg zarándok jártá t a helyet.

Az ásátások szorgalmazása és toátása a pápa személyes érdeme. Eleve ragyogó szelleme nem csak a hitélet és köles baner, a politika és tudomány rüköit is átfogja. Róma és a világ elezetlen bámulattal és szomjas érdekléssel figyeli szellemének egyre magabbra ivelő szárnyalását. Ez a magyazata, hogy olyan viharos érdeklődést íltott ki Rómában a „Pastor Angelicus” film, amely a pápa pályafutását, pi munkáját és a Vatikán belső életí vetette a nézők milliói elé. Pastor angelicus-nak, angyali pásztornak nezi Malachiás ir püspök jóslata Szent éter 262. utódját és XII. Pius pápa éltán vállalhatta ezt az elnevezést.

(r. j.)

ISKOLÁINK SZÍNE ELŐTT

A fejedelmi iskola, mely a népből a népnek nevel

Nagy József cikksorozata

Aiud-Nagyenyed, július hó. A kis kollégium ódon boltívei alatt, ahol a Bethlen-kollégium „főhadiszállása”, a rektori iroda székel, nem katonák őrzik a főbejáratot, hanem könyvek és „monitorok” között Dr. Könyvi Miklós ügyvéd, irodaigazgató, Piroška, Irmuska és Éva, akik mosolyogva írják, számolják és gépelik a sok „gondot”, és itt van Szücs Elemér erdőtanácsos, a mi Ele-

dr. Szász Pál, a kollégium főgondnoka nyilatkozik:

— Az Aiud-nagyenyedi ősi Bethlen-kollégium ma nekünk egyszerűen, de annál többet mondóan „a Kollégium”, má vált. Ezzel fejezzük ki azt, hogy egyetlen ilyen természetű nagy kulturális vagyona református népünknek. Keretében nemcsak 8 osztályos főgimnázium neveli az életre ifjainkat, hanem — mintha a Kollégium ősi értelme tért volna vissza — tanítókat nevel és képez népiskoláink számára és papokat egyházkunknak. És a kollégium kebelében dolgozik a Ciumbrod-csombordi téli mezőgazdasági iskola is.

— A felsorolt intézmények közül ketőt újnak kell tekintenünk — folytatja

a fejlődés után

Jelentőségét talán az mutatja a leginkább, hogy a kollégium vezetősége még újabb feladatokat is lát ezen a téren. Tovább kellene fejleszteni ezt az iskolatípust! A téli gazdasági oktatás mellett szükség volna a három évig tartó folyamatos gazdasági oktatást nyújtó iskolára is! Egyre égetőbb szükséglet a női gazdasági iskoláztatás megszervezése, egyelőre legalább női háztartási tanfolyamok formájában. Kivánatosnak tartaná a kollégium előjárósága azt is, hogy a mezőgazdasági iskola a modern termelési módok és a mezőgazdasági gé-

papokat állít

akik meg tudnak felelni a mai idők nagy követelményeinek. A kollégium ősi szelleméhez tartozik az is, hogy gyakorlati vezető embereket adjon a népnek. Ez a törekvés szülte, hogy a tanítók 1938—39 években mezőgazdasági tanfolyamon is résztvettek s kaptak ilyen irányu kiképzést a teológusok is. Jelenleg ez a

A népből kell nevelnie és a népnek kell nevelnie!

A Bethlen-kollégium növendékeinek soha sem szabad elfelejteniük, hogy minden érvényesülésük csak akkor érteik, ha népius érdekében értékesítilik. Ezért kell olyan papokat és tanítókat adnunk, akik egy pillanatra sem szakadnak el falujuktól, hanem benne, vele és érte élnek és dolgoznak.

— Mindez azt jelenti, hogy a kollégiumnak az oktatás mellett igen nagy súlyt kell fektetnie a nevelésre is. Csak így tudja érvényesíteni ősi szellemét.

egységessé szellemű újúságot

nevelhet. (És mintha csak az igazgatóval a belépéskor megszokadt beszélgetést egészítené ki, mondja:)

— A szellemi nevelésnek ma már vitathatatlanul nélkülözhetetlen része az egészségessé testi nevelés is. Sajnos, az idők nehézsége miatt az intézet nem használhatja ki mindazokat az eszközöket, amelyeket ma a fizikai nevelés kialakult módszerei nyújthatnának. Az egységessé élet azonban főszempont. Ennek érdekében vezette be már évekkkel ezelőtt a kollégium előjárósága a tanuló kötelező fogászati ellenőrzését és kezelését. Több éves statisztikai adatok bizonyítják, hogy ez mennyire kedvezően befolyásolja a tanulók egészségí állapotát és minden irányu fejlődését. Be kell azonban vallanunk, hogy vannak nehézségeink. A kollégium nagygyűjteményének megőrzése és a lehetőségek szerinti fejlesztése állandó komoly gond. Az igen nagy multu és hatalmas

mér bácsink, aki nagy szeretettel gondoskodik arról, hogy a tanároknak ne legyen téli fa-gondjuk, ugyngy fat még az is kap a tanárok közül, aki sohasem látott kollégiumi erdőt. A rektori szobában Bethlen Gábor fejedelem néz le reánk. Életnagságu képe itt a falról tartja számon, hogyan sáfárkodik az első rektor és gubernátor sok késői utóda és bizonyára örömmel hallja, amikor

Száz Pál dr. — Újnak de nélkülözhetetlenül szükségesnek. Kollégiumunk mindig az életre és az életnek nevelése az ifjúságot. Az életre való nevelése azt jelenti, hogy megfelel népünk szükségleteinek. Ilyen szükséglet hozta létre 1935-ben a Ciumbrod-csombordi mezőgazdasági iskolát. Az azóta eltelt évek alatt ennek az iskolának a működése, oktatási és nevelési módszerének gyakorlati eredményei meggyőztek arról, hogy valóban hézagpótló volt s ma már nélkülözhetetlen. Népünk legértékesebb és legszölesebb rétegét, kisgazdáinkat viszi biztos léptekkel előre

pek kísérleti telepévé váljék. A szükségletet azonban érezzük s reméljük erősen, hogy a „jámbor tervek” idővel valóságá érnek ...

— Teológiai Akadémiánk voltaképpen nem új, csak újjáéledt. A református papnevelés valamikor még nagy és megbecsült feladata volt a kollégiumnak. Újjászülteése óta ebben az évben bocsátotta ki az első — saját nevelésű — felszentelt papokat. Most már mind a négy évfolyama munkában van s erős hittel bizunk, hogy olyan

népünk élére,

munka szünetel, de reméljük, hogy nem sokáig. A Bethlen-kollégium mindig népünk iskolája és intézménye volt. A legszegényebb sorból kerültek falai közé gyermekek, hogy aztán szorgalmukkal és a kollégium megértő segítségével magas polcokra emelkedjenek. Ez a lehetőség azonban kötelességet is ró úgy a kollégiumra, mint neveltjeire.

Erre lehetősége igen nagy van, mert a növendékek 90 százaléka a közeli és távoli vidékről, sőt országárszük egész területéről gyül össze. Az ifjak nagyrésze tehát az iskolai év alatt nincs szülői felügyelet alatt, hanem a kollégium internátusában él. Ez természetesen súlyos felelősséget is jelent a kollégiumra. A felelősséget azonban vállalja s a helyzet nyújtotta lehetőséget felhasználja. Így valóban

méretű könyvtár korszerű kiegészítése sem könnyű feladat. Legyőzhetetlen nehézségekbe ütközik például ma a külföldi könyvek beszerzése. Nehéz feladat elé állítja a vezetőséget és a tanári karokat a tanulók létszámának rohamos emelkedése.

— Végezetil szegezzük le még ezt: kétségtelenül megállapítható, hogy a kollégium ma is teljes mértékben meg tud felelni magasabb hivatásának. Alkalmazkodni tud a vele szemben támasztott követelményekhez s egyben dokumentálni tudja a korszerű fejlődést is. S ennek legfőbb biztosítéka a jelenben s igérete a jövőre az, hogy az előjáróság a főhatóság és a tanári karok között mindig teljes az az együttműködés és egyetértés, amelyet egyébként

a református testvériség szellemisége magától értetődővé tesz. (Az azonban, hogy „magától értetődő” — gondolkozom el a főgondnok szá-

vai után, — csak azért magától értetődő, mert éppen dr. Szász Pál áll a kollégium vezérkara élén, aki nagyon mélyen átérzi és életét teszi rá minden olyan munkára, amely népünk felsegítését célozza, és aki éppen ezért becsüli meg és támogatja a kollégium tanárainak munkáját. Számára ez a főgondnok-ság cím és nem rang, hanem alkalom az egyre nagyobb szölgálatra, a kollégiumért, tanárokkért és ifjúsáért: népiünkért, és vajjon nem szölgálat-e az, amiről kérdéseimre Elektes Viktor rektorprofesszor néhány beszédes ténnyel és adattal beszámol?)

— Kollégiumunk valóban a szellem fellegvára, amiben hatalmas hadsereg talál otthont — kezdj el a rektorprofesszor, akinek a szeme mindig kifényesedik, valahányszor a kollégiumról beszöl. És a sok gond ellenére mégis örömkönyes ez a beszámoló. De hallgassuk csak:

— Kollégiumunknak úgy a tanulmányi valamint gazdálkodási terjedelme roppant megnőtt. Jelenleg 770 tagozata van, amelybe összesen 570 tanuló iratkozott be. Bennlakó volt 422. Az ország legolcsóbb intézete, valóban „a szegény tanulók iskolája”. Bethlen Gábor 40 diák ingyen ellátását akarta biztosítani, a ma adott segélyek összege

90 diák teljesen ingyenes ellátását biztosítja

— Nem olyan gazdag a kollégium, mint a XVIII. században, amikor a falusi gazdák behozták ide fiaikat; egész szeker-tábor állott a kollégium előtt, s az apa végigmutatta fiának a tanári házakat, a széna-, buza-, stb. kazlakat, s minden egyes vagyon tárgy után megjegyezte, hogy — „Ez fiam, mind a tiéd”, s mikor az utolsóhoz ért, a fiu markába nyomott egy huszást s adott egy pofont hogy ne szökjék meg utána, s azzal itt hagyta a pityergő gyereket, aki sokszor csak mint kész pap, tanító, tanár, jegyző, gazdatiszt ment haza.

— De más az élet sora is! Ezelőtt ötven esztendővel, az én gyermekkoromban, biztos kosztunk csak a kollégium adta napi 2 cipő volt. Reggel a cipőhez mindenféle diák-ravaszszággal „dögöt” (pecsenyét) vettünk, vagy legalább a cipőnkat megszirozattuk hol pénzért, hol ingyen, istére innen-onnan egy kis tejet szerezünk, ebédre vagy kosztot hordtunk a módosabb fiúknak s a maradékból mi is jóllaktunk, vagy félkosztot kaptunk.

— A segélyek adását ma lehetővé teszi a szociálisan megállapított ellátási díjak, mert a jómódu tanulók fizette díjak 15—20 százaléka a szegény, jó tanulók díjainak fedezetére szolgál. Tudni kell ugyanis, hogy a kollégium vagyonállapotában nagy eltolódás történt! 11.000 holdból alig maradt, annyi erdő, aminek a fájából saját szükséglete (kollégium és tanárok) ellátható. Erdőgazdaság s igen csekély mezőgazdaság mellett a szölgazdaság tekintélyesebb. Az utóbbi évek kritikus terméseinek ellenére, szölgművelés még most is hasznos hajtó.

✕

Bucuszáskor kérem a rektort, hogy valami fizetési előleget utaljon ki. A fizetési előleg kiutalása rendszeren fölényes arccal, nagyképen és recsegő hangon szokott történni — máshol, ha ugyan egyáltalán „történni”. A rektor arca azonban szélesre derül és nevetése mögül hallom a tanárrá üttetésem, szertartás-szavait: Na hála Istennek, hogy te is beléptél immár a tanárok sorába! (A dolgok megértéséhez tudnia kell az olvasónak, hogy harmadik évi kollégiumi tanárkodásom óta ez volt az első előlegkérésem!

Madárijesztő

Barátom, aki tehetséges gyümölcs-
termesztő, a napokban megfogott az
utcan és panaszkodott:

— Képzeld ezt a hallatlan butaságot:
nem bírok a madarakkal. Vészesen
pusztítják a gyümölcsöt. Egy-egy ce-
resnyefűt valóságos letarolnak.

Közbe szóltam.
— De hát mi, heri találkozásom al-
kalmával boldogan közlöttem velem,
hogy megvan a nagy találmány. Ezen-
től madár a kertedben nem dészál.

Barátom, akinek tekintélyes „madár-
ijesztő”-mult van már a háta mögött,
busan legyintett.

— Igen, a doboló-készülék. Akkor azt
hittem... Nem vált be... Illetőleg
maga a készülék kifogástalan. Nagy-
szerűen dobol. Tiszteleg eldobolja a ma-
darakat. Szinte elsőpri öket, de... El-
dobolja a család hajnali álmát is. Há-
rom napi dobolás után feleségem felve-
tette a kérdést: „Vagy én, vagy a dob?”

8 én némi megfontolások után nem a
dobot választottam. Iglyhát pompás ta-
lálmányom odakerül a kerti házába, a
frakós, cilindres hölgybábu, az ön-
működő vízi-puska, a „Kőrösi lány”-t
kikomponáló kolomp és a többi mu-
zeumi tárgy közé.

— Én — mondom a tehetségtelen mű-
kedvelő valamereségével — természetesen
uton oldantam meg a feladatot. Két ház-
örzö ebet az érdekelt fázos köntém.
Majd elugatnák azok a madarakat.

— Ostobaság — válaszolt barátom.
— Megpróbáltam ezt is. Két napon át
jól ment a dolog. Harmadnap a követ-
kező idült képet volt szerencsém látni:
A két kutya láncát kifeszítve, dühösen
ugat egy nagy fekete madárra, amelyik
nár arasznyira a kutyák szájától nyu-
godtan csemegézik.

— Hallatlan szemtelenség — mon-
dom mélyen megbántva, s elszaladtam
barátomtól.

Negyednap szembe jön velem s már
messziről ragyog az arca.

— Most, azt hiszem, a markomban
van az igaz, — kiáltotta messziről s
hogy ide éri: — A rádióval fogom meg
a dologot. A gyümölcsösben felszerelte-
lek egy szuper-rádiókészüléket. Bömbö-
lése bizonyosan el fogja riasztani a ma-
darakat. Na, mit gondolsz erről?

— Mit gondoljak? Bámulok. Az ötlet
valóban remek. Öszintén gratulálok.

Elváltunk és harmadnap ismét össze-
találkoztunk. Barátom arcán busongó
lemondás honolt.

— Ismét kudarc? — kérdeztem leg-
látványabb hangomon, hogy ne bánstam
székesny lelkét.

— Megszokták, barátom. Csodálatos,
de így van. Az első nap sánda szemek-
kel nézegetétek, miután felfedezték a ké-
szüléket, de másnap már oda se néztek
néki. Sőt... mintha mindig többet és
többet vonzana a zene... a zene...
ismételte barátom és arcára kiült a fel-
földök rajongása. — Ötletem van! —
kiáltotta és megragadta a karomat. —
Ide hallgass! Két rádiót szereltetek föl
s mindégike más és más állomásra állí-
tom be egyszerre. Ha ezt a zenebűnt ki-
állják, akkor én, barátom, abbahagyom
a harcot...

Baráti részvétellel szorongattam a ke-
zét és elváltunk. Én otthon elmeséltem a
feleségemnek szegény barátom haszta-
lon viaskodását a madárvilággal. Fi-
gyelmesen meghallgatott, azután elő-
veti egy régi könyvet. Volt vagy száz
esztendő és lapozgatott benne.

— Nézd csak — mondotta kis idő
múlva — mit olvasok itt s kezembe adja
a könyvet. Nézem, olvasom.

„Gyümölcsfákat és édes déjén ma-
darak ellen meg kell védeni. Igen
egyszerű mód van rá: jökhagy-
m a c s o m ó k a t kell a fára akasz-
tani, ennek a szagától nem szállnak
rá a madarak és megmarad a gyü-
mölcs.”

— Nagyszerű — mondottam elragad-
tatva, hamar felfirkantottam s vettem
a kalapomat. Elrohantam barátomhoz.
— Ide nézz! — mutatom neki a nagy-
szerű felfedezést — feleségem ásta ki

Julius 4, vasárnap
R. kat.: Ulrik
Protestáns: Ulrik
Ortodox: András

Napkelte: 4 6 8 p
Napny.: 20 óra
A nappal hossza:
15 óra és 52 perc

A Déli Hírlap megjelenik mindennap a vasárnapok és ünnepeket követő napok kivé-
telével. Timișoara-temesvári szerkesztőség és kiadóhivatal: L. Piata Brătianu 3.
Telefon: szerkesztőség 50-78, kiadóhivatal 28-10.

Előfizetési ár a lap házhöz való kézbesítésével vagy postán küldve: egy hónapra 140
lej, három hónapra 400 lej. Egyes szám ára 5 lej.

Aradon előfizetések, hirdetések és felszólamlások Reclama hirdető-irodában, Metianu-
utca 6. Telefon: 17-11.

egy ösnyomtatványból. Tehát őseink ta-
nácsa...

Elolvassa és fintorgatja az orrát. —
Jó, majd talán megpróbálom. — Ugy
látszik neki fontosabb a feltalálás, mint
a gyümölcs megóvása.

De a tisztelt olvasók közül azok, akik
illet, komolyan próbálják meg. Haj-
danában így védekeztek a madárkárok
ellen a gyümölcsös-gazdák.

BERCZY LAJOS

— Rokkantak palotája. A timișoara-
temesvári háztulajdonosok egyesülete
Pop Eugen dr. főpolgármesterrel törté-
nt megbeszélés alapján azzal a kére-
lemmel fordul a háztulajdonosokhoz,
hogy a létesítendő „rokkantak palotájá-
hoz” való hozzájárulásait az egyesület
irodájában adják át.

— A Chinezu-CAMT labdarúgó csa-
pata vasárnap, Bocsa Romana-Román
Boksánra rándul. A vezetőség kéri a
következő játékosokat, hogy déli egy
óra előtt jelenjenek meg a józsefvárosi
pályaudvaron: Anton, Waltner, Kovács,
Androvits, Marosy, Bán, Bozsgán, Witt-
nich, Lippai, Kozsán, Losonec, Heine-
mann, Széles és Bóth.

— Ellopta az eladott ruhát. A timi-
șoara-temesvári rendőrség elfogta
Lautz Vince rovottmultu embert, aki
Weber Mihály józsefvárosi lakostól
30.000 lej értékű öltönyt lopott. A tol-
vaj a lopott öltönyt nyomban eladta
Gerger Mihály erzsébevárosi lakosnak
és 5000 lejt kapott érte. Gerger azután
együtt fázott Lautz Vincével, aki
megvárta, míg Gerger már nem volt lát-
ható, aztán visszazompolygott ennek la-
kásához és alkuleccsal behatolt a szobá-
ba. Onnan újból ellopta a már eladott
öltönyt és esietett. Az utcán azonban
elfogták és a rendőrségre vitték.

— Négy betörő egy családból. A timi-
șoara-temesvári rendőrség elfogott egy
Bereaneantu Ioan nevű betörőt, aki a
város területén bátyjával együtt husz
betörést követett el. Érdekes, hogy a
Bereaneantu-család négy tagja rovott-
multu betörő és most mind a négy fivér
a hatóságok kezén van.

A spanyol monarchia
helyreállítására nem történt
megállapodás

L a u s a n n e. Don Juan spanyol trón-
követelő magántitkára, Ramon Padilla,
egy beszélgetés során a lausannei Ro-
yal-szállóban kijelentette, hogy Don
Juan és Franco tábornok között semmi-
féle megállapodás nincsen arra vonat-
kozólag, hogy „anyolországban hely-
reállítsák a monarchiát. A Royal-szálló-
ban lakik a spanyol királyi udvar több
magasrangú személyisége, többek kö-
zött Mária királyné, az elhunyt Alfonz
király özvegye is. Don Juan ugyan
Franco tábornokhoz levelet intézett és
abban közölte álláspontját a monarchia
kérdésében, azonban Franco válasza —
mondotta Padilla — nem helyezi kilá-
tásba az említett megállapodás lehetősé-
gét.

— Olajkiosztás Aradon. A 131-nél ma-
gasabb számú élelmészeti kerületekben
megkezdődik Aradon az olajkiosztás a
10. számú szelvény ellenében. Az érde-
kelt kereskedők kötelesek három napon
belül a „Zorile” szövetkezetől átvenni a
szükséges mennyiséget. Személyenkint
fél liter olaj kerül kiosztásra a kereske-
dőknl literenkint 180 lejes áron.

— Több buzaliszt kerül a kenyérbe.
Timișoara-Temesvár város közéletme-
zési szolgálata intézkedéseket tett, hogy
a lakosság lehetőleg jobb kenyérhez jus-
son. A közéletmezési szolgálat rende-
lére ugyanis újfajta lisztkeverési arányt
kell figyelembe venni. Ennek lényege,
hogy az eddigimél több buzaliszt kerül a
kenyérbe. Az újfajta kenyér a jövő hé-
ten kerül forgalomba.

A nagyságos asszony a piac réme.
Ha délelőttönként megjelenik bevá-
sárlószatyorával, a piaci drusok ijed-
ten bujnák el bődök mögött. A nagy-
ságos asszony ugyanis úgy alkuszik,
hogy az már tulzás.

Hogy még olcsóbban vásárolhas-
son, nemrég közvetlen a termelőt lát-
togatta meg. Elment egy bolgár ker-
teszhez és megkérdezte, hogy a hóna-
posreték?

— A nagyobbak csomója husz lej
— felelte a kertész, — a kisebbeké tíz
lej.

— Nem lehetne a kisebbeket ol-
csóbban kapni?

— Hát nem bánom, tessék elvinni
nyolc lejért.

— Rendben van — mondta a nagy-
ságos asszony, — megadom a nyolc
lejt, de egyelőre ne tépje ki őket a
földből.

— Hanem?
— Majd eljövök értük egy hét mul-
va. Addig csak hád nőjenek.

(*) Halálozás. Özvegy Rényi Jánosné,
nyugalmozott tanító június 30-án, 78
éves korában elhunyt. Gyászolják: fia,
Rényi Bertalan CFR mérnök és a
Lumcezer-család.

— Közlemény zsidók részére. A kötelező
munkaszolgálat keretében beosztott mind-
azon zsidók, akik Aradon tartózkodnak, va-
lamint azok, akiket a május 29-i és június
2-i orvosi vizsgálaton alkalmatlanoknak ta-
lálták és katonai könyvecskéjükben a leg-
utóbbi bejegyzések nincsenek keresztül ve-
zelve, láttamozás végett, helyezték letétbe
könyvecskéiket az M. O. hivatalban. Episc.
Grig. Comsa-utca 3. szám alatt, a következő
sorrendben: Julius 5: 1915—1918 korosztá-
lyok, júl. 7: 1919—1922, júl. 9: 1923—1930,
júl. 11: 1931—1940, júl. 13: 1941—1947-ig
terjedő korosztályok. Felhívják az érdekelt
figyelmét arra, hogy az elküvés beadott
könyvecskéket utólag nem láttamozzák.
Romániai Zsidókörzpont, Arad-megyei hiva-
talának M. O. szolgálata.

Keréknyárózó királyi családja

Stockholm. Koppenhága. Dán
fővárosa, most ünnepelte meg fer-
állításának 500. esztendő fordulóit.
Az ünnepség alkalmából felvett
met a stockholmi mozikban állandó
nagy közönség nézi végig. Különös
az tetszik, hogy a dán trónörökös
családja — miután az üzemany
szüksége miatt személtvi gépkoc-
jaikat leállították — vigan kerék-
nyárók Koppenhága utcáin. A kép
tása alatt a svéd királyi ház fiatala
tagjai is elhatározták, hogy ezen
gépkocsi helyett szintén keréknyá-
rokat használják. A szülőháza keré-
párokat már be is szereztek.

— Megismételte Timișoara-Temesvár
városa a befőzési cukor kiutalása irá-
kérelmét. Timișoara-Temesvár vá-
közéletmezési szolgálata, mint isme-
tes, azt a kérelmet intézte a közéleti
államtitkársághoz, hogy utoljanak
az idén is a város lakossága számá
befőzésre való cukrot. A főváros lak-
ságának kiutaltak már ilyen cukrot.
Timișoara-Temesvár város most meg-
mételte előbbi kérelmét, hogy a befő-
idején utalhasson ki külön cukrot.

— Sühancok betörőbandája a h
alatt. A timișoara-temesvári rendő-
ség a Bega hídjá alatt éjszaka né-
alvó sühancra bukkan, akikről ki-
riult, hogy az utóbbi időben rendszer
betörőbandát alakítottak és nagyobb-
ra éjjel, az elsötétítés ideje alatt sz-
mos helyen követték el lopásokat. E-
töréseket. A banda tagja volt egy tize-
négy éves fiú is, aki Lugoj-Lugosról
szülői hárból megszökött és csatlak-
zott a betörőkhöz, ahikkel azután a k-
zősen szerzett holmijuk megosztó-
A nyomozás során kiderült, hogy a ba-
da 18 betörést követett el a város t-
riületén és nagybárra nyitott ablak-
kon át hatoltak be a lakásokba. A b-
törésből szerzett tárgyakat eladták.
betörő sühancok rövidesen bíróság e-
kerülnek.

Bélyeggyűjtők

Rendelkezésre állók, állandóan válogat
bélyeganyaggal, újdonságokkal jutányos ár-
kon. Vidéki gyűjtők érdeklődésére vála-
bélyeg és bélyeggyűjtői felvilágosítás
valamint olcsó arajánlati szolgálata.

Vád. I. Stefan Fenyő, papetári
Timișoara I., Alba-Julia-utca 1.

— A vonat elé vetette magát. Gatai
Gataljáról jelentik: Szabados Erzsébet
73 éves asszony Butin-Temesböké-
közlemben a motoros elé vetette magá-
A vonat a szerencsétlen asszonyt halá-
ra gázolta.

— Mozik műsora. Július 3. szomba
Arad: Aro: „A nagyhercegnő szórak-
zik” (Paola Barbara); Corso: „A höl-
szeszélyes” (Danielle Darrieux); Foru-
„A házasság sztrájkja” (Heli Finke-
zeller, Paul Richter); Urania: „Szer-
fosztott álmok” (Hans Rühmann, Her-
Feller.) — Timișoara-Temesvár: Apoll
„Az idősebb főnök” (Otto Wernick
Karin Himboldt); Atlantic: „Scherloc
Holmes” (Hans - Albers); Capito
„Violanta” (Annaliese Reinhold, R-
chard Häusler); Corso: „A navarr
malynó” (Else Merlin Gino Carvi, Cl-
ra Calamai); „Thalia: „Derengés” (U-
sula Grabley, Viktor Staal.) — Fr-
telia-Ujkiroda: Roxy: „Kicsi embe-
nagy ember” (Gusti Huber, Viktor
Kowa.)

— Ügyeletes gyógyszerárak. Julius
szombat: Arad: Lager (Regina Maria-
21), Berger (Saguna-ut.) — Timișoara:
Temesvár: Belváros: Götz (Brătianu-tér)
Gyárvaros: Jahner Rudolf (Stefan C-
Mare-ut 3), Erzsébetváros: Keller (Caro-
ut 27), Józsefváros: Diana (Brătianu-ut-
29), Mehala: Chiorean. — Fratelia-Ujki-
soda: Panajoth. — Freidorf-Sabadfalu
Eremici.

FORUM-MOZI, ARAD

Távfesztélő 20-10
Műadások 3, 5 7 és 9-kor.

Ma!
Humorban és eseményekben gazdag pompás vigjáték,
A HÁZASSÁG SZTRÁJK
Heli Finkenzeller - Paul Richter - Erika V. Tellmann - Oscar Sima

Gyermekellenes nevelés

Az emberiség életének fogaskereke zörösen belekapcsolódik a körülötte folyó dolgokba. A technikának ezt az örökös rekordhajszolását az emberi élet átként látja, mert a mai életet a rohanás, törtetés, kapkodás, a menekülés rögeszméje jellemzi. Ma mindenki siet, rohan, gázol, hogy még idejében kifacsarhasson ebből az összezsufolt életből mindent amit csak lehet. Ma mindent egy nap alatt szeretnének elérni az emberek, meggazdagodni, rekordot javítani, főként élni és élvezni, többszörösen, több ember helyett, több állásban, a meg nem született gyermekek és unokák helyett is élni, élni és élvezni.

Ez az örökös hajszja érezteti hatását a gyermeknevelésben is, mert a mai szülők egy része nem tudja bevárni a dolgok természetes fejlődését s erőnek erejével meg akar gyorsítani minden lassu, de folyamatos és természetes haladást. Ifjút, nagyot, felnőttet akarnak mielőbb nevelni a gyermekből s nem hagyják, hogy gyermek lehessen a gyermek.

Alig lépeget a baba egyet-kettőt, sok családban máris megállapítják róla, hogy született ballerina-tehetség. Amulják és bámulják, dicsérik és biztatják, mutogatják, produkáltatják, tenyerüket pedig vörösré tapsolák. Ha a minden gyermeknél korán jelentkező utánzás-készség az ilyen agyontapsolt emberkével is előbukkan, menten elhatározza a családi tanács, hogy színész-csodagyermeket nevelnek belőle. Azonnal hozzá is látunk a gyermek preparálásához. Kivétkeztetik gyermekiességéből, a primadonnák mesterkéltén kezes mozdulatait gyakoroltatják be vele és ezzel a gyermeki bájoságon, a természetes gyermeki hangon és mozdulatokon követelnék jóvá nem tehető erőszakot.

Nem szabad a gyermeket mindenben a felnőttekhez hasonlítani, képességeit a felnőttké képességeivel összemérni. A gyermek nem „kis felnőtt” s az ő lelki világa nem azonos a felnőttké lelki világával. A gyermeki lélek fejlődése nem egyöntetű. A fejlődés egyik szakában az egyik képesség mutat lendületesebb fejlődést, a másikban esetleg egy másik. Néha ugrásszerűen tör elő valamely képesség s van időszak, amikor megáll a fejlődés. Legtöbbször csak akkor beszélhetünk tehetséges egyénről, ha felnőtt korban mutatkozik ilyen egyoldalú tehetség. A serdülő korban túl ugyanis kezd a lelki fejlődés kiegyenlítődni és harmonikusná válni. Minél közelebb jut tehát a csodagyermek a felnőtt korhoz, annál kevesebb csodálni való akad rajta. Eppen ezért veszedelmes az egyenlőtlenül fejlődő gyermeket csodagyermeknek kikiáltani, ha valamely képessége hirtelen lendületesebb fejlődést mutat. Nem szabad tehát tőle folyton zseniális tetteket várni s nagy teljesítményekre ösztönözni, mert így sok családot érheti, és ez lelkiileg letéríti. Az elcsúszott gyermekből nemhogy zseniális felnőtt nem lesz, hanem még az átlagember típusát sem Őti meg.

Bizonyos, hogy nagyon nehéz napokat élünk. Előttünk áll a nagy kérdés: Mi lesz a gyermekkel? Milyen pályára adjuk? Mi lesz belőle, ha gyengén tanul? A gyermek jövőjén való eme töprengés által sok szülő hajlamossá válik arra, hogy gyermekét már olyan korban kezdje oktatgatni, amikor arra semmi szükség sincsen, sőt veszélyes is. A kisdobban a mesterséges okosítás nagyon kétélű fegyver. Ha többet kap a gyermek a nevelésnél, mint amennyit adagolni szabad, akkor tulajdonképpen megrabolják a gyermeket, elrabolják tőle a boldog, derűs, játékos gyermek-kort!

Egyet sohasem szabad szem elől téveszteni: A természetben ugrás nincs, hanem csak folyamatos fejlődés van. Legelső sorban vonatkozik az a gyermeki lélekre és a gyermeknevelésre. Ha ezt a lassu, de folyamatos fejlődést meg akarjuk gyorsítani, azért nagy árat kell fizetniünk, gyermekeink boldogságát, esetleg életét kell feláldozni. (h. e.)

Egy letűnt világ nyomában

Írta: KOSZTOLÁNYI DEZSŐ

BELGIUM (1913)

Brüsszelben egy pékkereskedés káratában megpillantok egy kuglófot. Kuglóf — sárgabélu, mazsolaszalós — könnyező szemmel köszöntelek. Francia zarándoklásom alatt fájdalmasan nélkülöztelek, s most a gyermekkoromra, a nagynénámre emlékeztetsz. A belgák éppúgy élnek veled, mint az abszinttel. Ez az apróság pedig nagyon-nagyon jellemzi őket, kiknek véreben kitűnő elegyítésben keveredik a germán és román műveltség, a titokzatosság és a vérmérséklet, a nyárspolgári szorgalom és a cigányos vidámság — a kuglóf és az abszint.

SZERBIA (1914)

Hazatérőben látom, hogy a külváros utcáin, egy árok mentén kis fiúk katonásdit játszanak. Piros bosnyák sapka van a fejükön, oldalukon cukorspárgán játékkard, a pléh zörg a kövezeten.

— Rajt, rajt — hallatszik a robbanásszerű szerb szó, amely azt jelenti, hogy „háború”

Este kilenc felé elcsendesül a város. A boltokat becsukják, néhány gázlámpa lobog a főutcákon s a sötétség a külvárosba menekül. Egy talátszó ember ballag néha az uton. Valami jókedvű mas fűtyül. Takarodót fujnak a kaszárnyában és lármás esőrimpöléssel tér a kitérőbe a villamos. Mamlasz motozás hallatszik, a kisváros lefekvő zaja.

Lassanként kigyulladnak a kocsmablakok. Ezek a világos négyzetek tarkázzák a fekete éjtszakát. Almosan dübnyög a dudaszó. Az üvegekben olcsó, szintelen pálinka. Hosszu faasztal körül legények ülnek, ólomszürke szemekkel, busan felőg fejjel, sebes nyakkal. A kuszált bajszok alól haragos kifakadások hallatszanak. Messze, nagyon messze két puskalövés hallatszik. Egy fiatal gyerek jön ki a kocsmából. Pár lépés tesz, magasat ugrik, arcvágódik a kövezeten és mozdulatlanul marad, mint a katona, akit a golyó talált. Földre terítette az alkoholt.

Hajnali hat órákor a vonatból meg egyszer látom Belgrádot. Az ablakon most cikázik át a hajnali napsugár. Közlebb megyek. Egy mondat van rajta. Valamelyik utas levette gyémántgyűrűjét és az üvegre nagy, értelmes betűkkel

— magyarul — rákarcolta:
— Háboru lesz.

SVAJC (1927)

Londonban vörösek a villamosok, mert többnyire csak munkások járnak rajtuk. Párizsban zöldek, mert a többi járművek között alig közlekednek és mindig a remény csalóka színtel jelképezik. Itt kék-fehérek a tejszarnokok. A nők tejszaguak, a férfiak ezzel ellentétben a turó és a tejföl férfias illatát árasztják.

×

Az emberek roppant becsületesek. Utánam hozzák a felöltömet, melyet elhagytam a padon. Ha vásárolk valamit, meg se kell olvasni a pénzemet. Sohasem adnak vissza kevesebbet. Ez megnyugtató. De többet se adnak vissza. Ez viszont lever.

×

Az újságokban hirdetéset tettem közre, melyben egy teljesen megbízhatatlan csirkéfogó keresek, ki a délutáni órákban kisse szórakoztat.

OLASZORSZÁG (1940)

Ejféli van, csak néhány hazatérő mozog a szegényes holdfényben. Róma most majdnem vidéki város. A pálmafák alatt tátót szájjal koldusok alszanak, tik-kasztó hölgyek. A Tiberis még most is olyan sárga, mint az orozslán. Romok mellett haladok el. Ejfeli madarak repdesnek, hatalmas, fekete macskák pukaszkodnak. Szemek úgy villognak, mint a kézi villamoslámpák.

Két különös ember megy előttem lassan. Az egyik egy cicerone, aki angolul beszél valamit. A másik egy angol. Rátették és látom, hogy vak. Mit keres itt?

Az olasz föld oly gazdag, hogy még a vakoknak is kincseket tartogat. Lehet itt sütkérezni a napban. A lármás halpiacokon szibongás, szavak cifra szavara. Még a szaginyenc se marad egészen koldus. A kikötők kátrány- és kőtészta, az olaj és a hal bizarr arómaja s az évezredek hervadás illata valahogyan összelelkezik itten, a fil, az orr, az iny lassanként visszaállíthatja magának azt, amit a szem nem lát. Olykor meg-megáll a vak angol, a cicerone karján, kezét ráteszi egy köre. Az ujjával nézi Rómát.

Katonai könyvecskék láttamozása

A hadkötelesek katonai könyvecskéinek láttamozása Aradon délelőtt 8 és 12 óra, délután pedig 3 és 7 óra között alábbi sorrendben történik: Julius 11-én az 1916 évfolyambeliék. 12-én az 1917, 13-án az 1918, 14-én az 1919, 15-én az 1920, 16-án az 1921, 17-én az 1922, 18-án az 1923, 19-én az 1924, 20-án az 1925, 21-én az 1926, 22-én az 1927, 23-án az 1928, 24-én az 1929, 25-én az 1930, 26-án az 1931, 27-én az 1932, 28-án az 1933, 29-én az 1934, 30-án az 1935, 31-én az 1936, augusztus 1-én az 1937, 2-án az 1938, 3-án az 1939, 4-én az 1940. 5-én az 1941 évfolyambeliék jelentkeznek. Aradul-Nou-Uj-aradon július 10-én és 11-én az Aradul-Nou, 12-én a Cruceni, Engelsbruna-Angyalkut, Glogovat-Óthalom. 13-án Livada-Fakert, Mandruc-Mondoriak, Cicir-Maroscsicsér, 14-én a Sanleoni-Szentléányfalva, Guttenbrunn-Hidegkut, Miresel-Zsigmondháza. 15-én és 16-án a Sannicolaul Mic-Kisszentmiklós, 17-én Sagul-Németség, Schöndorf-Szépfalu, 18-án Traunau-Cseralja, Wiesenhaid, 19-én Zadarlac-Zadorlak. Bodrogul Nou-Ujbodrog községbeliék jelentkeznek. Curtici-Kürtös községben július 21, 22 és 23-án Curtici-Kürtös, 24-én Sofronea-Sofronya, Sf. Paul-Szentpál, 25-én Dorobanti-Kisirtos, Macéa-Mácsa, 26-án Sanmartin-Szentmárton, 27-én Iratos-Nagyirtos, Va-

riarul-Kis- és Nagyvarjas községek hadköteleseinek katonai könyvecskéit láttamozták. Pecica-Románpecska községben július 29, 30 és 31-én Nadlac-Nagylak, augusztus 1, 2 és 3-án Pecica-Románpecska, 4-én Hodos-Bodrog-Uj- és Óbodrog, Peregul Mare-Németpereg, Peregul Mic-Kispereg, 5 és 6-án Rovine-Magyarpecska, 7-én Seltin-Sajjtény, Semlac-Szemlak, 8-án Turnu-Torunya, 9-én Sederhat-Szederhat községek katonakötelesei jelentkeznek. Chisineu Cris-Kisjenő községben július 11-én Adea-Ágya, 11, 12 és 13-án Chisineu Cris-Kisjenő, 14-én Cinteii-Köröscsente, Graniceri-Ottlaka, 15-én Iermata Neagra-Feketegyarmat, 16-án Crisana, Misca-Tözmiske, 17-én Nadab, Píul-Nagypél, 18-án Siclau-Sikló, 19-én Satal Nou, Sinte Mare-Szinte, 20-án Socodor-Székrádivar, 21-én Tipar-Szapáriliget, Vanator-Vadász, 22-én Lutreni. Varsand-Varsánd, 23-án Zerind-Nagyzerind községbeli katonakötelesek könyvecskéit láttamozták. Sfantu Ana-Szentanna községben július 25 és 26-án Comlaus-Oszentanna, 27-én Caporal Alexa-Erdőkerek, Olari-Fazekasvárad, 28 és 29-én Sf. Ana-Szentanna, 30-án Sinte Mica-Szineke, Simandul Jos-Alsósímánd, 31-én Simandul Sus-Felsősimánd, Zarand-Zarand, augusztus 1-én Zimandul Nou-Zimandujfalva, 2-án Zimanduc-Zimándköz, Andrej Saguna-ötvenes községek hadkötelesei jelentkeznek. (Folytatjuk.)

Uj munkabérek a jéggyári, valamint a cukorka- és csokoládégyári munkások részére

Bucuresti. Az országos ár-kormánybizottság legutóbb ismét két iparágban dolgozó munkások részére léptetett életbe legalacsonyabb és legmagasabb munkabért.

Az első rendelet a jéggyári munkások javadalmazását szabályozza. E szerint a minősítetlen munkások legalacsonyabb bére 30 lej, legmagasabb bére 50 lej óránként; a minősítetlen munkásnőknél ez az összeg 24 lej és 40 lej között váltakozhatik.

Az ipari munkások bérének legalább 35 lejnek és legfeljebb 60 lejnek kell lennie óránként; az ipari munkásnőknél legalább 27 lej és legfeljebb 48 lej.

A minősített munkások legalacsonyabb bére 50 lej, legmagasabb 120 lej.

A rendelet visszamenő hatállyal május 1.-i érvénnyel lépett életbe.

A másik bér-szabályozó rendelet a cukorka- és csokoládégyárakban alkalmazott munkások bérére nézve intézkedik. A rendelet ebben az iparágban is minősítetlen munkást, ipari munkást és segédmunkást ismer.

A minősítetlen munkások bére 14. és 18. életév közötti fiuknál 20 lej, illetve 30 lej, a leányoknál 15 lej, illetve 25 lej, 18 éven felül a bér a munkásoknál 30 lej és 45 lej, a munkásnőknél 25 lej, illetve 40 lej.

Az ipari munkások csoportjában a legalacsonyabb munkabér 35 lej, a legmagasabb 55 lej, a nőknél 30 lej, illetve 50 lej.

A minősített munkások csoportjában a rendelet két osztályt állít fel. Az egyik osztályba kerültek azok a segédek, akiknek segédkönyvét három évnél kevesebb éve állították ki, míg a másik osztályba kerültek a mesterek és azok a segédek, akiknek könyvét több mint három éve bocsátották ki. Az első osztályban a bér 40 és 60 lej, a második osztályban 60 lej és 90 lej között mozoghat.

A megszabott bérek június 1.-i hatállyal érvényesek.

Mindkét iparágban a megállapított bér csak az első osztályba sorozott helységekre érvényesek. A második osztályba került helységekre az összeg 8 százalékkal, a harmadik osztálybeliéké 12 százalékkal és a negyedik osztályba került helységeknél 20 százalékkal alacsonyabb.

A megszabott béren kívül a munkaadó 500 lej gyermekpótlékot köteles fizetni minden munkásának akinek 14 évnél fiatalabb gyermeke van. Ha a gyermek iskolába jár, a pótlék fizetése a 16. életéig kötelező.

A jövőben a munkaadó az érdem és szolgáltatási évek figyelembevételével adott érvényi béremelésen kívül együttes emelést csak az ár-kormánybizottság előzetes engedélyével adhat munkásainak. A rendelet nem érinti a szerzett jogokat.

Rádió

JULIUS 5. HÉTFŐ

BUCURESTI: 6.55 Hírek, reggeli zene. 12.45 Mezőgazdasági, kulturális és egyéb hírek. 13.30 Bajtársi óra, 13.50 Hírek német nyelven. 14. Hírek. 14.30 Hangverseny sebesült katonák részére. 15.30 Szórakoztató zene, 15.40 Katonák üzennek. 16.40 Hírek orosz nyelven, 17. zenekari hangverseny, 18. Diákélet krónikája. 18.15 Énekszámok. 18.35 Fuvózenekar. 19. Hírek német nyelven. 19.45 Hírek. 20. Szórakoztató zene. 20.40 Előadás. 22. Hírek, sportesemények. 23. Könyvi zene.

RADIO MOLDOVA: 13 Népszerű zenedarábok és énekek. 13.30 Hírek. 13.45 Zenekar. 18.30 Szalózene. 20. Előadás. 21. Hírek.

BUDAPEST I: 6.45 Torna. 7. Hírek. 7.15 Zene. 10. Hírek. 10.15 Hangszerek. 11.15 Ének. 11.40 Előadás. 12.10 Zenekar. 12.40 Hírek. 14. Szalózene. 14.30 Hírek. 15. Zenekar. 15.30 Előadás. 15.50 Tiltókó cigányzenével. 16.20 Hírek németül, románul, szlovákul, ruszinul. 16.45 Hírek. 17. Előadás. 17.15 Filmzene. 17.50 Előadás. 18.20 Zenekar. 18.50 Hírek. 19. Szabadtéri színdarabok. 20.20 Műteremszerek. 20.50 Könyvi zene. 21.40 Hírek. 22.10 Cigányzene. 22.50 Hangszerek. 23.45 Hírek.

BUDAPEST II: Az ember tragédiája előadásának közvetítése

